IV. ÉVFOLYAM. Debreczen, szombat 1907 május 4. 18. SZAM.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkivüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház. földszint 7. sz. Ide küldendők a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat irodája. Ide küldendők az előfizetési dijak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A törzsgulya borjuinak bélyegezése.

Megemlékeztünk annak idején lapunban arról, hogy midőn a városi Tanács rendeletére Udvarhelyi Géza városgazda, tb. tanácsnok a törzsgulya borjuit megakarta bélyegeztetni, az intéző bizottság nevében ott megjelentek, névszerint Polgári Bálint és Szentesi János megakadályozták a borjuknak a város D. V. bélyegzőjével való megbélyegezését és azokra a D. G. bélyegzőt ütötték. A városi Tanács értesülvén ezen erőszakos eljárásról, a megtorló intézkedések megtétele előtt kiadta az idevonatkozó összes iratokat Magoss György dr. tiszti főügyésznek, aki most a következőkben terjesztette a Tanács elé az egész ügyet megvilágositó jogi véleményét:

Tekintetes Tanács!

Az 5701—5710/1907. sz. végzésben nyert megbizás folytán Szentesi János és Polgári Bálint, mint a hortobágyi intéző bizottság kiküldötteinek felebbezése s Udvarhelyi Géza tb. tanácsnok, városgazda hivatalos jelentésére *véleményes jelentésemet* következőkben terjesztem elé:

I. A felebbezés az alaki és anyagi jog szempontjából vizsgálandó és veendő elbirálás alá.

a) Ami elsősorban az alaki jogot illeti, kétségtelen, hogy a közvagyont érdeklő, vagy egyébként közérdekü tanácsi határozat ellen felebbezéssel élni jogosult mindaz a fizikai, vagy jogi személy, aki a város területén megtelepült, illetve, amely jogi személy ugyanott létesült és fentáll, amennyiben a határozat által érintve van.

Azonban a hortobágyi intéző bizottságot sem fizikai, sem jogi személynek nem tekinthetem, mert hiszen az nem más, mint a törvényhatóság ügyeinek intézésére törvényszerint hivatott bizottsági közgyülés által avégből felállitott közeg, szerv, hogy a városi tanácsnak a legeltetés körüli rendfentartása s a visszaélések megakadályozásánál véleményadással s közremüködéssel segédkezzék.

Épen nem bir tehát olyan céllal, olyan rendeltetéssel, amely cél megvalósitása egy jogi személy alkotását szükségelné, mert ahoz, hogy rendeltetésének megfeleljen, hivatását betöltse, egy önálló jogalany létesitésére semmi szükség nincsen. De ezen kivül is teljesen hiányoznak azok a további feltételek, amelyek mellett egy jogi személy létesülhet.

Még azok a bizottságok sem birnak ilyen jogi személyiséggel, amelyek törvény által vannak megállapitva a törvényhatóság kebelében, mint pl. közegészségügyi, népnevelésügyi stb. bizottságok, — annál kevésbé mutathatna valaki olyan jogszabályt, amely szabályrendeletekkel felállitott s a község közigazgatási, vagy gazdasági ügyeinek intézésére hivatott szakbizottságok jogi személyiségét elismerné.

Ha pedig ez az intéző bizottság nem jogi személy — amint hogy nem az, akkor jogok alanya nem lehetvén, — nincs joga a városi tanács határozata ellen felebbezéssel élni s ilyen felebbezés beadására kebeléből bárkit is megbizni.

Szentesi János és Polgári Bálintnak, mint a hortobágyi intéző bizottság kiküldötteinek felebbezése tehát visszautasitandó.

b) Az anyagi jog szempontjából, vagyis érdemben pedig ez a felebbezés elutasitandó. S azért arra az esetre, ha fenti álláspontom helyességét a tekintetes Tanács nem osztaná s a felebbezést felterjesztendőnek vélné, már most előterjesztem az ügy érdemére vonatkozó ezen véleményem indokolását.

Maguk felebbezők folytonosan azt hangsuloyzzák felebbezésükben, hogy a törzsgulya *„a Hortobágyon legeltetésre jogositott gazdaközönség“* tulajdona s hogy az *„összes, legeltetésre jogositott gazdatársakra“* sérelmes az a tanácsi határozat, amely a törzsgulyabeli borjukat D. V. bélyeggel rendelte lebélyegeztetni.

Hát kik azok a legeltetésre jogositott gazdatársak? Bel- és külvárosi háztulajdonosok, ház utáni ondódi s ujosztásu földtulajdonosok, tanyaföld és kaszáló tulajdonosok, végül a lakók, vagyis azok, akik sem házzal, sem földdel, sem kaszálóval nem birnak.

Tehát legalább is mindazok, akik a város egyetemét, jogi személyiségét alkotják, képezik. Azért mondom pedig, hogy legalább is, mert a legeltetési szabályrendelet nem követeli a lakótól az illetőség megszerzését, sőt a települési szándék bejelentését s a település megengedésének igazolását sem ahoz, hogy a legeltetési jogot igénybe vehesse, — tehát bátran és a jogosultság bizonyos mértékével lehetne vitatni, hogy tulajdonképen többen birnak legeltetési joggal, mint amennyien Debrecen községi kötelékébe tartoznak s akik együtvéve Debrecen szab. kir. város közönségét képezik. Szivesen koncedálom, hogy ez nincsen igy s hogy ez a két fogalom: „Debrecen város közönsége“ s „hortobágyi jogosultak“ teljesen fedi egymást. De ha ez igy van, — akkor az a *„hortobágyi pusztán legeltetésre jogositott gazdaközönség“* tulajdonát képező törzsgulya épen ugy a város vagyona és annak tulajdona, mint például a városháza.

S ennek a városi vagyonnak kezelése, fentartása, hasznositása az idevonatkozó közgyülési határozatok keretében az 1886. XXI. t.-c. 74. szakaszának második bekezdése szerint nem az ugynevezett hortobágyi intéző bizottságot, hanem a városi tanácsot illeti, Következésképen joga volt a városi tanácsnak elrendelni, hogy a törzsgulyabeli borjuk D. V., vagyis a város bélyegével jelöltessenek meg.

Joga volt ehez a tényleges gyakorlat szerint is, mert hiszen az a törzsgulya felállitásától kezdve mindig városi kezelés alatt áll s fel van véve a város vagyonleltárába. Nyáron át, mint a város jószága legelőbér fizetés nélkül legel a Hortobágyon, télen a városi tulajdont képező Nagyerdőn nyer elhelyezést s a város élelmezi.

Ha eladás alá kerül a gulyából, — az eladott darabok Debrecen város, mint tulajdonos nevére kiállitott járlatok alapján iratnak átal a vevőre.

Minthogy a felebbezésben nagy nyomatékkal történik a hivatkozás a *„belügyminiszterileg is jóváhagyott“* 20—117/1878. sz. közgyülési határozatra, amely elrendelte, hogy a községi adó helyét pótló alapból „a hortobágyi pusztán legeltetésre jogositott gazdaközönség nevében és terhére“ vetessék kölcsön a Tisza ármentesitő pénztár alakitására 50.000 frt; s minthogy ehez a tényhez füzik aztán felebbezők azt a konzekvenciát, hogy a törzsgulya a Tiszaármentesitő pénztár feleslegéből alakittatván, ez másnak, mint annak a gazdaközönségnek tulajdonát nem is képezheti: ki kell emelnem, hogy a felebbezésnek ez az alaptétele hamis, valótlan. Mert az igaz ugyan hogy az a hivatolt közgyülési határozat ugy rendelkezett, mint ahogy a felebbezők idézik, de nem igaz ám, hogy az kormányhatóságilag jóváhagyatott volna. Ellenkezőleg attól a határozattól a kormányhatósági jóváhagyás egyenesen megtagadtatott s 1878 március 24-én kelt 11,745. sz. leiratával utasitotta a belügyminiszter a város közönségét, hogy emlitett határozatát ugy módositsa, hogy a kölcsön a megjelölt alapból ne a legeltetésre jogositott gazdák nevében és terhére, hanem a város által vétessék költsön.

Akkor a legeltetési jogosultság a mai terjedelemben volt ugyan már megállapitva, vagyis a község kötelékébe tartozó minden lakos birt már akkor is legeltetési joggal; de a belügyminiszter valószinüleg nem birt erről tudomással s azért jogilag helyesen kifogásolta azt, hogy az alapitványi pénztárból egy személyileg kötelezettséget nem vállaló, de jogi személyiséggel sem biró személyi csoportnak adassék kölcsön.

A 86—1802/1878. sz. közgyülési határozattal aztán ez a 20—117/1878. b. k. gy. sz. határozat tényleg módosittatott ugyan, hogy a kölcsön felvétele: *„a város által saját és az általa mindenkor képviselt egyes jogosult birtokos lakosok érdekében s terhére eszközöltessék“* s Molnár György és Kiss Lajos volt képviselő urak egyuttal felkérettnek, hogy az itteni viszonyokat ismertessék meg a miniszterrel s ennek a határozatnak igy jóváhagyását eszközöljék ki. Meg kell állapitanom, hogy a belügyminiszter nehezen ment bele ennek a határozatnak jóváhagyásába, de ujabb felterjesztésre mégis propter bonum pacis tudomásul vette.

Igy lett felvéve az 50,000 frt kölcsön is, s igy alakult a Tiszaármentesitő pénztár A kölcsön visszafizetésére pedig a következő rendelkezések tétettek:

Fizessen be 10 éven át a házipénztár a Tiszaármentesitő pénztárba évenként 1000 frtot, fizesse be ugyanaddig a téli legeltetésért évenként befolyó 3000 frtot.

Szakitassék ki a Hortobágyból 2000 hold s az 10 évre adassék haszonbérbe, amely cimen előreláthatólag be fog folyni évenként 6000 frt.

Ezekből fizettessék az 50,000 frt kölcsön kamata s évi 5000 frt törlesztési részlete.

756—1878. sz. alatt aztán Szikszay József 320 legeltetésre jogositott lakostársával folyamodott a tanácshoz, hogy ne adja bérbe a 2000 holdat, ne szakitsa azt ki, hanem vessenek ki annyival magasabb legelőbért, hogy a 6000 frt évenként befolylyék s a 2000 hold maradjon meg a legeltető gazdák használatában.

Ezt a kérelmet a közgyülés 86—1802/1878. sz. határozatával teljesitette.

Mindezekből én azt látom, hogy a Tiszaármentesitő pénztár a város közjövedelméből alakittatott, — mert épen ugy a házipénztárt illette a téli legeltetésért befolyt jövedelem, mint akármely más közjövedelem s ugyanazt illette volna a kihasitani szándékolt 2000 hold előirányzott 6000 frt évi haszonbére. S ha ezt a legeltetésre jogositottak megváltották, — kaptak ellenértékül használatra 2000 hold földet.

Vagyis nem adott abba a pénztárba egyik városi lakos sem csak egy árva fillért is a nélkül, hogy a várostól megfelelő ellenértéket ne kapott volna.

S ha a törzsgulya ebből a pénztárból állittatott fel, — az másnak, mint a város közönségének tulajdona nem lehet. Nem annyival kevésbé, mert a város közönsége, mint már fentebb rámutattam, azonos a hortobágyi pusztán legeltetésre jogositott közönséggel.

Természetesen ezzel nem akarom azt mondani s ez alatt nem értem azt, hogy az a törzsgulya eredeti rendeltetésétől vonassék el. Távolról sem.

Magam is óhajtom, akarom, hogy az továbbra is fentartassék, fejlesztessék azon fontos közgazdasági cél, nevezetesen a debreceni gazdaközönség szarvasmarhaállományának fejlesztése, nemesitése érdekében, — amely czélra felállittatott s amely czél körül már eddig is olyan eredményes szolgálatot teljesitett.

Nincs és nem lehet az ellen észrevételem, vagy kifogásom, hogy a hortobágyi intézőbizottság ezen törzsgulya fentartása, fejlesztése körül a városi hatóságot szakismeretével irányitsa, támogassa, de az ellen a felfogás ellen, hogy ez a törzsgulya az intézőbizottságnak, vagy a városi lakosság egyik vagy másik csoportjának tulajdonát képezné s az a felett való rendelkezési jog a város közönségén kivül valaki mást illetne, — ugy nekem, mint a városi közönség érdekének képviseletére hivatott tanácsnak tiltakoznunk kell.

Az a törzsgulya fentartandó épp ugy, mint a városi ménes, de ha valamikor feloszlattatnék s eladatnék, — árának a Tiszaármentesitő pénztárba kell befolyni s azt a célt kell szolgálni, amire ez a pénztár létesittetett.

II. A fentiekben meg van már adva a vélemény Udvarhelyi Géza tb. tanácsnok, városgazda ur jelentésére is.

A törzsgulya kezdettől fogva városi kezelés alatt állott; mint a közönség tulajdonát képező vagyonnak, a városi tanács felügyelete s rendelkezése alatt kell állania jövőre is. A városi tanács tehát törvényes hatáskörében járt el s kötelességét teljesitette akkor, amikor a törzsgulyabeli borjuk lebélyegzését elrendelte.

Viszont Szentesi János és Polgári Bálint intézőbizottsági tagok azzal a tényökkel, hogy a városgazda urat a hatóság meghagyásának végrehajtásában erőszakkal megakadályozták: az 1878: V. t.-cz. 165. szakaszába ütköző büntetendő cselekményt követtek el.

Elkövették ezt a büntetendő cselekményt abban az esetben is, ha az a tanácsi határozat, amelynek foganatositására a városgazda ur utasitva lett, — törvénytelen, szabálytalan lett volna, mert a jogtalan rendelkezést tartalmazó tanácsi határozat ellen a törvényben megállapitott jogorvoslattal élni, a borjuk lebélyegzése után is módjukban állott.

Az előiratokat csatoltan visszaterjesztem.

Tisztelettel:

Dr. Magoss György, s. k.
t. főügyész.

Thaly Kálmán dr. jubileuma.

Thaly Kálmán dr. országos nevü történettudósunk, a Rákóczi-kor aranytollu történikusa, nem régen a politikai békeközvetitője és városunk I. kerületének országgy. képviselője, e hóban éri meg képviselővé választatása huszonötéves jubileumát, mely alkalommal Debreczen sz. kir. város fényes ünnepség keretében kiván kifejezést adni ragaszkodásának és tiszteletének.

Thaly Kálmán dr. május hónap 26-án érkezik városunkba. Az ünnepséget és jubileumot rendező bizottság f. hónap 2-án ülést tartott és megállapitotta az ünnepség programmját a következőkben:

Oláh Károly tanácsnok, elnök délután fél hat óra előtt nyitotta meg az ülést, melyen kivüle jelen voltak: Márton Imre, Somogyi Pál, Medgyaszay Miklós, Dr. Tüdős János, Kertész János.

Oláh Károly bejelenti, hogy az ünnepélyre vonatkozólag a következő tervezetet készitette el:

Az ünnepség e hó 25-én és 26-án lenne. Ez a határnap azért kinálkozik kedvezőnek, mert Thaly Kálmán 28-ára ugyis Debreczenbe érkezik az egyházkerületi közgyülésre. Thaly Kálmán különben táviratozott, hogy mivel szemoperációja őszre maradt, beleegyeznék abba, hogy a jubileumi ünnep e hó során történjék. — A részletes programm aztán a következő volna:

Szombaton, május 25-én déli 12 óra 4 perczkor érkezik Thaly. Délután négy, esetleg öt órakor a törvényhatósági bizottság diszközgyülést tart, amely a már ismertetett Thaly-alapitványt megszavazza. Este az összes dalegyletek szerenádot adnak Thaly lakása előtt.

Másnap, vasárnap délelőtt a függetlenségi párt s illetőleg az első kerület választói ünnepelnék Thalyt. Délben kettedfél órakor bankett a Bikában, melylyel az ünnepség véget is ér. Délután megjelenik Thaly a Nagyerdőn, a jótékony nőegylet népünnepélyén.

Márton Imre a Thaly tetszésére bizná, mikor érkezzék meg? Azon esetben, ha szombaton délután, vagy este érkeznék, a diszközgyülés vasárnap délelőttre maradna. Mindenesetre azt a módot és időt kell kikeresni, mely Thalynak legkényelmesebb. Ebből a szempontból pedig az volna a legkedvezőbb, ha Thaly 25 én este érkeznék meg.

A bizottság ugy határozott, hogy az utóbbi tervet adja tudomására Thalynak, aki aztán szabadon határoz.

Ki fog vonulni a Rákóczi temetésén szerepelt bandérium, továbbá diszruhás hajduk és rendőrök. Thaly Kálmán Kovács József polgármesterrel együtt a város ötös fogatán fog bejönni, oldalt s elől a bandéristáktól kisérve, kik megérkezésekor zászlót hajtanak előtte. A menet élén Medgya-

szay Miklós a bandérium zászlójával. A vasutállomás elsőosztályu váróterme előtt, esetleg a teremben Kovács József polgármester üdvözli Thalyt, kinek tiszteletére a helyi dalegyletek esti 9 órakor szerenádot adnak.

Az ünnepség folytatása aztán a Márton Imre módositásai nyomán a következő lesz: Vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor ünnepi diszközgyülés a városházán. E közgyülésen meghivás folytán megjelennének a debreczeni testületek és intézetek képviselői, a karzaton pedig Debreczen hölgyvilága. A közgyülés el fogja határozni, hogy a főiskola négy tanszakára négy, egyenkint tizezer koronás alapitványt tesz, melynek alapitólevelét a tanács, illetőleg a főügyész legközelebb elkésziti. Magát az inditványt a rendező nagybizottság teszi meg, szövegének megirására Bakonyi Samu dr. országgyülési képviselőt kérik fel. Az inditványt száz bizottsági tag fogja aláirni. A tanács a közgyülést megelőző napon teljes ütést tart, melynek egyetlen tárgya az alapitvány ügye lesz. A közgyülésbe, midőn az inditvány s a tanács előterjesztése elhangzott, küldöttség hivja be Thalyt, ki előtt a főispán az alapitólevél felbontása s rövid beszéd kiséretében kihirdeti a közgyülés határozatát. Erre Thaly Kálmán valószinüleg válaszolni fog.

A közgyülésnek ezt a programmját elfogadták, azzal a megtoldással, hogy a határozat kihirdetése után egy később fölkérendő törvényhatósági bizottsági tag indokolja a határozatot s üdvözli Thalyt. Először Somogyi Pált kontempláltak e tisztre, aki 25 évvel ezelőtt első szavazója volt Thalynak az első kerületben. Ő azonban gyöngélkedésére hivatkozva, nem vállalkozott e tisztre. A bankett egy-egy teritéke 4 koronás lesz. A diszebéden Debreczen város nevében a polgármester, a párt nevében Márton Imre, az I-ső választókerület nevében dr. Nagy Zzigmond üdvözli Thalyt. Ezek lesznek a hivatalos tósztok.

Négy órakor kivonulás a Nagyerdőre, a nőegylet ünnepélyére.

A bizottság azután elhatározta, hogy meghivja az ünnepre Debreczen város és Hajdumegye képviselőit. A többi meghivások dolgában a jövő héten határoz a bizottság. Majd elhatározta a bizottság, hogy a még hátralévő részletkérdések megállapitása czéljából a jövő hét elején ülést tart.

Oláh Károly jelentette még, hogy Zilahy Gyula hajlandónak nyilatkozott diszelőadást rendezni a Thaly-jubileum estéjén. A Füredi-testvérek, a kitünő zenetanárok pedig konczertet volnának hajlandók adni ez este. A bizottság, mivel az ünneplés ekkora halmaza tulságosan kifárasztaná Thalyt, nem vehette igénybe e mindenesetre derék ajánlkozásokat.

Az ülés ezek után fél hét órakor véget ért.

A kulturpalota helye.

A muzeumok és könyvtárak főfelügyelősége a Debreczenben épitendő kulturpalota helyére nézve a következő leiratot intézte a városi muzeum igazgatóságához:

„A tervbe vett kulturpalota épitése ügyében folyó évi január 24-én kelt előterjesztésére s a felügyelőség kiküldöttének, Mihalik József kir. tanácsos, előadó urnak vonatkozó jelentése alapján tájékoztatásul a következőkben közlöm a tek. Igazgatósággal a főfelügyelőségnek ez ügy érdemében elfoglalt álláspontját.

Elsősorban fontosnak tartom, hogy a kulturpalota oly telekre épittessék, mely az e részben megkivántató föltételeknek legjobban megfelel.

E tekintetben legalkalmasabb megoldásnak azt vélem, ha a palota a Piac-utcán levő u. n. „tábornoki ház“ s a vele szomszédos Szikszay-féle ház egyesitendő telkén épittetnék föl.

Ami magát a tervezést illeti, tekintettel arra, hogy egy kulturpalota épitészeti létesitése olyan eminenter művészi feladat, mely szakszerü jellegénél fogva is távol áll ama munkakörtől, melyet a városi mérnöki hivatalok rendszerint betölteni szoktak, a főfelügyelőség kivánatosnak tartja a kérdés akkénti megoldását, hogy — egyrészt a művészi siker, másrészt a városnak az adófizető közönséggel szemben fenálló felelőssége szempontjából — a tervek országos pályázat utján szereztessenek be (miként ez például a pozsonyi kulturpalota épitésénél is történt) s az ennek eredményéhez képest foganatositandó épitkezésnél a városi mérnöki hivatal az ellenőrzés munkáját végezze.

A tekintetes Igazgatóság által fölvett részletkérdések ezuttal való megoldásának szükségessége a föntebbiek alapján elesvén, csak arra hivom fel, hogy az épitkezés ügyének mielőbbi üdvös megoldása érdekében hathatósan közremunkálkodni sziveskedjék. A részletkérdések iránt annak idején külön lesz szerencsénk a főfelügyelőség nézetét közölni.

Közlöm a tekintetes Igazgatósággal, hogy jelen leiratomat másolatban a városi tanácsnak is megküldöttem.“

Budapest, 1907 április hó 27-én.

Szalay Imre *s. k.*,
h. országos főfelügyelő.

A vásárcsarnokok előnyei.

Irta: **O'sváth Andor.**

A városfejlesztés iránt való törekvés nemcsak abban merül ki, hogy a közigazgatási szolgálat minél gyakorlatibb es jobb legyen, nem is abban, hogy az adózó közönség filléreinek és koronáinak igénybevételével rendezkedjünk be a modern élet követelményeivel, hanem különösen abban, hogy amidőn a fejlettebb izlés és a követelőbb igények kielégitésére törekszünk, az legyen a célunk, hogy minden életforrást kellően kiaknázzunk és ilyeneknek megteremtésében buzgólkodjunk.

Az utóbbi években kiváló gondot forditottam arra, hogy a kontinensen levő nagy- és középvárosok életét tanulmány tárgyává tegyem. Előre kell bocsátanom, hogy — sajnos — nem helyszini tanulmányokról van szó, hanem olyanokról, amelyek frissen beszerzett irott és nyomtatott, vagy pedig a kérdéses helyeken járt szakférfiak által nyujtott, adatokon nyugosznak.

A nyugati városok — különösen a németországiak — vezetnek abban, hogy belterjes gazdálkodást folytatnak.

Ez a gazdálkodási mód hasonló a monopólium-rendszerre berendezkedett államokéhoz, ettől azonban annyiban tér el, hogy amig ez általában alig bir szociális jelentőséggel, addig amaz feltétlenül erre van alapitva.

A németországi városokban a községi takarékpénztárak nem uj keletüek; hasonlóképpen feltalálhatók a városi

biztositó intézetek is, mig a közmüveknek majdnem mindegyike házi kezelésbén áll. Ismerünk városokat, amelyek a közélelmezés érdekében teremtenek házi kezelésü vállalatokat; a közegészség javáért nyilvános népfürdőket, uszóházakat; a közmüvelődés előmozditása végett kőszinházakat; az ifjuság testi nevelése szempontjából játék-termeket és tereket; a nép egyes osztályainak szórakoztatása céljából vigadókat és tánctermeket s mindezeket ugy értékesitik, hogy amig igénybevételük olcsó, a város mégis nemcsak a befektetesi százalékokat biztosithatja, hanem feltétlen hasznot is, mely utóbbi természetesen a közpénztáré, annak szükségleteihez pótol, tehát a községi teherviselést könnyiti.

A közélelmezés terén abban járnak elől a német városok, hogy az évtizedekkel ezelőtt sivár pusztaságokat házilag konyhakerti mivelés alá veszik és hasonlóképen cselekszenek a vadvizes területekkel is, amelyek lecsapolás által müvelhetővé átalakittatván, belőlük ezáltal tekintélyes adó-alap és biztos hasznot hozó objektum válik.[1]) A városi közvágóhidakkal kapcsolatos városi consumvásár és hatósági mészárszék majdnem mindenütt feltalálhatók; sőt olyan városról is tudunk, amely az italmérést vagy a vendéglőipart részben maga is gyakorolja, illetve házi kezelésben gyakoroltatja, amivel pl. az italok és ételek árainak alakulásában a vezérszerepet ragadván magához a türhetetlen drágaság, vagy az árakkal való visszaélés ugyszólván lehetetlenné válik.

A közélelmezés kérdésénél elsősorban kiválóan fontos az, hogy a vásárcsarnok intézmény maga is vállalkozik és pedig az idény szempontjából előálló igényeknek teljes kielégitése tekintetében.

Amig nálunk a heti piacokon puszta véletlenre bizhatjuk, vajjon kapunk-e minden idény-terményt lehető korán és megfelelő mennyiségben, addig a nyugati városok vásárcsarnokai ez irányban teljesen megnyugtató módon gondoskodnak. Ettől eltekintve, a vásárcsarnokok az árak alakulására feltétlenül irányitó befolyást gyakorolnak és bizony e tekintetben a magánvállalkozók tultengéséről szó sem lehet.

A közegészség érdeke ott őriztetik meg, hogy a nyugati hatóságok a vásárcsarnokokban pedáns tisztaságot követelnek s minthogy másutt semmi élelmi cikk áruba nem bocsátható, a behozott áruknak egészséges volta is szigoru ellenőrzés tárgyát képezi.

A városi közjövedelemnek a vásárcsarnokok hozadéka igen jelentékeny és teljesen biztos kiegészitő része azért, mivel — mint már emlitettem — mindenféle közfogyasztási cikk csakis a vásárcsarnokokban halmozható fel és bocsátható áruba és az ezen szabály ellen vétőket végtelen szigorral büntetik, igy tehát a közjövedelmet ugyszólván senki sem játszhatja ki.

Előnye a vásárcsarnok, — intézménynek az is, hogy a közönség kényelmére szolgál, amennyiben fedett, tiszta helyiségekkel bir s benne mindaz feltalálható, amit piacainkon porban, esőben és sárban csak hosszas utánjárás mellett lehet ugy, ahogy beszerezni, de legfőképen az is, hogy a kofamizeriákat a hatóság a közönség érdekeinek bizonyos időhatárokig való teljes biztositásával ugyszólván lehetetlenné teszi.

Meg kell még emlitenem valamit. A nyugati államokban csak három gazdasági tényező van, nevezetesen a termelő, a kereskedő és a fogyasztó Az általunk ismert közvetitő nem létezik, mert a termelő maga viszi termelvényét a piacokra, közvetlenül tárgyal és köt üzletet a vásárlóval, vagy a kereskedővel, de az ügynököt kizárja. Igy azután érthető, hogyha a hatóságok céltudatos cselekvése, a termelő életrevalósága és a kereskedelem szolid volta, vagyis a három együttvéve, türhető életviszonyokat teremtenek!

[1]) Pl. Berlinben.

A községi iskolaszékről.

Debreczen sz. kir. város községi iskolaszéke április hó 30-ikán tartott ülésében tárgyalta a magyar védő-egyesület megkeresését. A védő-egylet ugyanis azt kéri, hogy az iskolaszék utasitsa a tanitói kart arra, hogy az iskolás gyermekek fogékony szivébe fejlessze az érzéket a magyar iparpártolás iránt. Az iskolaszék ily irányban szivesen ad utasitást a tanitóknak.

Szóba került a külsőtelki iskolákban tapasztalható mulasztás is. Az iskolaszék arról győződött meg, hogy a téli iskolamulasztások onnan származnak, hogy a gyermekeknek nincs téli ruhájuk. Az iskolaszék utasitja a tanitókat, hogy a szegénysorsu gyermekeket irják össze, hogy a tanács ruhaszükségletüket idejekorán beszerezhesse.

Király Gyula tanácsnok beterjesztette a gazdasági ismétlő-iskola számadását, melyet a főszámvevőnek adott ki az iskolaszék.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elhatározta, hogy uj állami óvót állit fel Debrecenben. Mivel ez a dolog még nem egészen tisztázott, a város uj felterjesztést küld a miniszterhez.

Az iskolaszék az évzáró vizsgálatokat a következő sorrendben állapitotta meg:

Oháton május 26-án; a várost Gara Lajos és Fried Emil képviselik. Ondódon junius 2-án; biztos: Kovács János. Halápon junius 9-én; biztos: Balogh Sándor. Csapókertben junius 29-én; elnök Oláh Károly és Varga Károly.

Az iskolaszék a nyári gyermek-menház vezetőinek: Molnár Ferencznének és Balla Ödönnének 270—270 koronát szavazott meg; végül kimondta a külterlen levő iskolákban és a gazdasági ismétlő-iskolákban alkalmazott tanitók véglegesitését.

Lengyel Imre inditványa.

Hajdu vármegyének alig van olyan közgyülése, melyen Lengyel Imre kir. itélőtáblai biró, bizottsági tag egy-egy inditvánnyal ne állana elő. Ezen inditványok sorsa rendesen az, hogy a nagy többség leszavazza. Ez a sors fogja érni valószinüleg a következő inditványt is, mely igy hangzik:

Tisztelt Vármegye!

Az állami népoktatás hive voltam mindig.

Nagy államférfi — természetesen nem magyar — mondta azt:

„Akinek joga van büntetni, annak kötelessége tanitani.“

A tanitók fizetésrendezéséről szóló törvény, az előrelátó, ravasz jezsuitizmus alkotása, az iskola teljes elpapositása.

Tudjuk ma már, hogy az ultramontások mit csempésztek be a törvénybe az utolsó órában, nevezetesen, hogy a tanitószerzetesek és apácák is részesüljenek állami fizetés kiegészitésben. És igy az állam pénzén, fokozatosan 2000 K fizetésemeléssel teletömlik az iskolá-

kat a népbutitó a „Paraguay“ szerzetesekkel és apácákkal — akiket a művelt nyugot kiüzött és nálunk vigan élhetnek. Prohászka kifejezésével élve: kezdik ujra az anyagin, hogy folytathassák a szellemin, — hiszen ők azt hirdetik, hogy tárgyilagosan tekintve, egyedül, valamennyi egyház közül a katholikusnak van létjogosultsága, hogy csak egy vallásgyakorlatnak szabadna a földön lenni t. i. a katholikusnak, hogy az egész emberiség a pápa, Krisztus helytartója alatt, egy családot képezzen.

A népoktatás klerikálizása ellen egyetlen komoly szó sem emeltetett a képviselőházban, holott az ugynevezett negyvennyolcas-párt évtizedeken keresztül küzdött egyebek között az általánosan kötelező ingyenes állami népoktatásért. És ennek a pártnak, a 250 tagu, általános többséggel rendelkező nagy pártnak, nem volt még szava sem a gonosz csempészet ellen.

A „Tisztelt Ház“ hozzájárult a népoktatás ellen való gyilkos merénylethez akkor, mikor Franciaország kidobta az iskolából a csuhásokat és akkor, amikor a 48-as párt egyik miniszterré lett „nagy“ tagja, egyszerü 48-as képviselő korában inditványt terjesztett a képviselőház elé a népoktatás államositása tárgyában.

Ott tartunk már, hogy Szilágyi Dezsőnek a régi liberális időknek nagy alkotását, a kancelparagrafust (1899. XV. t.-c 170 §.), amely megtiltja a papoknak a politikai izgatást, — a kuriai biráskodásnak nevezett törvényből, a reaktió kitörölni akarja.

Tisztelt vármegye! Ha hallgatunk, ennek az országnak vesztét okozzuk.

Én független ember vagyok, aki szorosan pártkeretekhez soha sem tartoztam, aki igen régen követelem az ingyenes állami népoktatás, a progresziv adót, az általános titkos, községenként való szavazati jogot, a szekularizációt.

Ilyen körülmények közt tehát, most is felemelem szavamat. Tudom, hogy ez a szó gyenge, azt is tudom, hogy a multat, a jelent ezer meg ezer szál köti össze, — de azt is tudom, hogy Bocskay vármegyéjének, ha nem is olyan nagyon messze, de még is zug a szava, ha kiereszti! Hiszen történiai tény, hogy a hat városból álló volt Hajdu-kerület 1848—1849-ben több katonát állitott, mint egyik-másik vármegye.

Mi tehát most kötelesek vagyunk sikra állani ismert és szent meggyőződésem — minden tökéletlen támadás ellenére is, — beterjesztem a vármegyéhez a következő önnálló inditványomat.

Határozza el Hajdu vármegye, hogy felir az országgyülés képviselőházához és követeli az ingyenes állami népoktatás haladéktalan behozatalát. És hasonló felirat intézése iránt keresse meg vármegyénk az összes vármegyei és városi törvényhatóságokat.

Hajduszoboszló, 1907 április 28.

Lengyel Imre,
Hajdu vm. tvhatósági bizottságának tagja.

—

Sokat lehetne erről az inditványról beszélni, de nem akarunk felekezeti vitákba bocsátkozni.

Debrecenben lakók neve 1547-ből.

(Kiirva a legrégibb tanácsi jegyzőkönyvből.)

Monostorpáli Nagy Miklós
Váradi Szabó Mihály
Thorkos Ferenc
Balogh Imre
Szempali István
Szemes Kálmán
Thewrewk Mátyás
Soós Gergely
Szűts (Szőts) Márton
Fodor András
Virágos Demeter
Thassi Demeter
Kalamár István
Szijártó Miklós
Marthon Simon
Wállas Balázs
Kerekes János
Mészáros János
Simon Gergely
Abralyam János
Szalai István
Szabó Bálint
Kakolyi Miklós
Dul István
Pap Ferenc
Kortsolya Sebestyén
Himesy János
Szallár Ferencz
Warró Mátyás
Erszényjártó Mihály
Furkó András
Dobra Gáspár
Tapasztó Balázs
Chardos Márton
Gombos Bálint
Kuday István
Kasza István
Nieregjártó Gergely
Dukasz Márton
Kapkodó Imre
Kerek György
Sipos Barnabás
Kárász Tamás
Orbán Benedek
Lakatgyiártó Gergely
Arany László
Dobra Gáspár
Aszalós Tamás
Tyukos Bálint
Magyarós János
Cyral Demeter
Kozáry Péter
Deszka Gergely
Monas János
Nagy Bertalan
Kovách Mihály
Chyre András
Zavar János
Warga János
Póka Gergely
Tardi Bálint
Darabos Tamás
Osonna László
Simon Gergely
Korlát Bálint
Forgó Miklós
Walkay Jakab
Sándor György
Chyphy András
Fazekas Gergely
Karózó Péter
Czompók Lőrinc
Vindi Urbán
Bodoni Gergely
Pólik Mihály
Dus Mihály

9706/X—1907. B. M. sz.

Körrendelet.

A közigazgatási hatóságok részéről a felek utbaigazitása, a felebbvitel előterjesztésére nézve.

(Valamennyi törvényhatóságnak. Valamennyi közigazgatási bizottságnak. Valamennyi árvaszéknek.)

A közigazgatási eljárás egyszerüsitéséről szóló 1901. XX. t.-c. alapján kiadott 4600—1901. M. E. számu Jogorvoslati utasitás s az ügyviteli szabályok értelmében a közigazgatási hatóságok véghatározataikban és végzéseikben kötelesek azt is mindenkor kitenni, hogy az érdekelt felek mennyi idő alatt és minő felebbvitellel élhetnek s hogy a felebbvitelt mely hatóságnál kell előterjeszteniök. E rendelkezés fontosságát nem szükséges bővebben előterjeszteniök. E rendelkezés is a törvényhozásnak a közigazgatási eljárás egyszerüsitéséről alkotott törvényben megnyilvánuló azt az akaratát szolgálja, hogy a közigazgatási eljárás- és a jogbiztonság csökkentése nélkül — a nagyközönség előtt minél egyszerübb legyen s ez által a költséges jogtanácsok igénybevétele a közigazgatási eljárás körében a fél veszélye nélkül is lehetőleg elkerülhető legyen. E mellett a jogkereső közönség hatósági utbaigazitása hatható eszköz arra is, hogy a felek megnyugvó bizalma a hatóságokkal szemben megszilárduljon. Mivel pedig a konkrétügyek elintézése során, valamint magánfelek panaszaiból is arról győződtem meg, hogy a hatóságok az emlitett rendelkezés el-

len gyakran vétenek s ezen hanyagságból elkövetett mulasztás által egyfelől a közigazgatási eljárás egyszerüsitésére való törekvés sikerét, másfelől az eljárási szabályokban kevésbbé jártas felek érdekeit is veszélyeztetik: felhivom Cimet, hogy a szóban forgó rendelkezés megtartására jövőben fokozott figyelemmel legyen. Az alárendelt hatóságokat és hivatalokat is az ahhoz való alkalmazkodásra szigoruan utasitsa és szükség esetén megtorló intézkedés utján is annak betartására szoritsa

Magam részéről előre is kijelentem, hogy az erre vonatkozólag jövőben hozzám érkező panaszokat a legszigorubban fogom elbirálni.

Budapesten, 1907. évi január hó 29.

A miniszter helyett:
Hadik s k.,
államtitkár.

Hirek.

Forster Géza halála. Forster Géza, udvari tanácsos, az OMGE. volt igazgatója, a kiváló nemzetgazdasági iró elhunyt Budapesten. Kinos betegség gyötörte Forster Gézát és rettenetes szenvedései közepett nem tudván bevárni végét, önkezével vetett véget életének. A megboldogult több cikkelyt irt lapunkban az alföldi gazdálkodásról és lapunk felelős szerkesztőjével számos levélben eszmecserét folytatott a Hortobágy hasznositásáról. A Kövendy-féle javaslatot igen szerencsés megoldási módnak tartotta és a legnagyobb elismeréssel szólt a javaslatról. Illusztris munkatársunk halála nagy csapás a közéletre és a gazdasági irodalomra, valamint lapunkra, melyet igaz érdeklődéssel és meleg szeretettel támogatott megindulása óta. A sokat szenvedett ember álma legyen csöndes és neve fölött virrasszon az emlékezés.

— **Hajdu megye telefonja.** A kereskedelmi miniszter Hajdu vármegye ama határozatát, hogy a megyei telefonhálózatot kiépiti, jóváhagyta és a hálózat kiépitésére 50,000 korona államsegélyt engedélyezett. Az épitéshez rövidesen hozzáfognak.

— **A Magyar védő egylet** debreceni fiókja 1907 május hónap 4-én, d. u. 5 órakor a megyeház termében ülést tart

— **Értesités.** Vettük a következő értesitést. Hivatali tisztelettel értesitem, miszerint tekintettel azon körülményre, hogy a f. évi május havában megtartandó utóállitáshoz nagyobb számu hadköteles lesz elővezetve, utóállitási napokul május hó 6., 7. és 11. napjait tüzöm ki, akként, hogy május hó 6-án azon sorozó járások vezessék elő hadköteleseiket, melyek március havában soroztak, 7-én pedig azok, amelyek ápril havában soroztak, 11-én pedig az összes sorozó járások a még elővezethető hadkötelesseiket állitsák az állandó sorozó bizottság elé megvizsgáltatásuk végett. Május hó 21-én az utóállitás már csak ezen egy napon fog megtartatni. Debrecen, 1907. évi ápril hó 2. Oláh Károly tanácsnok.

— **Kassa és a fizetésrendezés.** Kassa város közgyülésén elhatározta, hogy a városi tisztviselők fizetésrendezéséhez szükséges összegeknek az államkincstár által való elvállalása érdekében föliratot intéz a kormányhoz. Fölir azért is, hogy a városok is megkapják autonomiájukat és az alkotmánybiztositékot. Azokat az utcákat, amelyeken Rákóczi hamvait hozták, Sibrik, Eszterházy és Zrinyi Ilona nevéről nevezik el.

— **A szombathelyi uj szinház.** Szombathely város közgyülése elhatározta, hogy uj kőszinházat épittet. A tervek elkészitésével Márkus Géza műépitőt bizták meg, kinek a szinházról készitett vázlatos terveit már megelőzőleg történt megbirálás alapján célszerünek tartották. A határozatot egyhangulag hozták meg és mellette különösen Brenner Tóbiás polgármester szállt lelkesen sikra.

— **Elhunyt lapszerkesztő.** A vidéki hirlapirodalom egyik ismert nevü és jeles tollu harcosa dült ki hétfőn váratlanul az élők sorából. Kővári Kaffer Béla lapszerkesztő, árvaszéki ülnök 52 éves korában szivszélhüdés következtében meghalt. Az elhunyt Kaffer Béla megalapitója és szerkesztője volt a Vasvármegye cimü politikai napilapnak, melynek szerkesztésétől mintegy két évvel ezelőtt lépett vissza. Legutóbb A munka cimü közgazdasági lapot inditotta meg és szerkesztette. Temetése csütörtökön délután négy órakor ment végbe. Az elhunyt a vidéki hirlapirók egyesületének igazgatósági tagja volt.

— **A tisztviselők fölfüggesztése.** Andrássy gróf belügyminiszter rendeletet adott ki a tisztviselők fölfüggesztése dolgában. A jelzett rendelet igy szól:

Konkrét fegyelmi ügyek elintézése során tapasztaltam, hogy egyes, fegyelmi eljárás elrendelésére illetékes hatóságok nem mindig tartják be az 1886. évi XXIII. t.-c. 4 szakasza, illetőleg az 1886. évi XXII. t.-c. 93. szakasza által vont azon korlátot, mely szerint a törvényhatósági, illetőleg községi alkalmazottak felfüggesztésének csak akkor lehet helye, ha azt „a fölmerült körülmények indokolják.“ Pedig egyrészt a közigazgatás zavartalan menete, másrészt az illető tisztviselő (elüljáró) erkölcsi reputációja és létfentartási érdeke megkivánják, hogy a fegyelmi eljárás alá vont alkalmazottak hivataluktól csak komoly szükség esetén függesztesenek föl. A fentebb idézett törvények — eltekintve a birói uton jogerősen vád alá helyezés esetétől — nem állapitják ugyan meg közelebbről a felfüggesztésre okul szolgálható körülményeket, de a törvények célzata e tekintetben nem tartható homályosnak, mert a felfüggesztés elrendelésére nézve, ennek tulajdonképpeni célja mindenkor biztos utmutatásul szolgálhat. A felfüggesztésnek célja lehet: az illető hivatali állás méltóságának, illetőleg a hatósági tekintélynek megóvása, az elrendelt vizsgálat eredményének biztositása avagy a fegyelmi vétség tovább folytatásának másként el nem érhető meggátlása. Ehhez képest a fegyelmi eljárás során felfüggesztésnek csak akkor lehet helye:

1. ha a tisztviselőt (elüljárót) olyan sulyos természetü váddal illetik, melynek már az alapos gyanuja is veszélyezteti a hivatali állás méltóságát, illetőleg a hatósági tekintélyt, s melynek bebizonyosodása hivatalvesztést von maga után;

2. ha a fegyelmi eljárás alá vont tisztviselő (elüljáró) hivatalában maradva, a vizsgálat sikerét veszélyeztethetné;

3. ha az illető tisztviselő (elüljáró) hivatalában maradása esetén, utólag nem pótolható kárt okozhatna (például országgyülési képviselő-választáskor a választók jogtalan befolyásolása által).

Annak a puszta feltételezése azonban, hogy a fegyelmi eljárás alá vont tisztviselő (elöljáró) esetleg hivatalvesztéssel fog büntettetni, avagy általában a fegyelmi vétség sulyosnak látszó volta magában véve még nem lehet elegendő ok a felfüggesztésre. Irányadó elvnek kell tekinteni, hogy a felfüggesztés sem büntetés jellegével, sem a kiszabandó büntetés sulyosbitásának célzatával nem birhat, mert a büntetés a vizsgálatot, illetőleg a fegyelmi itéletet semmiféle alakban sem előzheti meg. Pedig a felfüggesztés — a mai gyakorlat szerint — gyakran sulyos, sőt magánál a kiszabott fegyelmi büntetésnél sulyosabb büntetést eredményez, amennyiben huzamosabb időn át felfüggesztve volt s csupán enyhébb fegyelmi büntetésre itélt alkalmazottat néha még a maximális fegyelmi pénzbüntetésnél is érzékenyebb anyagi hátránynyal sujtja. Ezenfelül szükségte-

lenül alkalmazott felfüggesztés — a kapcsolatos helyettesitési költségek következtében — gyakran az alkalmazó hatóság pénztárára is számottevő és indokolatlan anyagi terheket hárit. Felhivom a cimet, hogy a most közlötteket saját hatáskörében mindenkor szigoruan szem előtt tartsa és a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat, illetőleg fegyelmi eljárás elrendelésére jogositott alárendelt hatóságokat is megfelelő miheztartásra utasitsa. Budapest, 1907. évi ápril. 22-én.

Andrásy s. k.

— **A városi muzeumból.** A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége jóváhagyta a városi muzeum idei munkarendjét s ezzel kapcsolatban az államsegélyek felhasználásának tervezetét. A muzeum gondviselői tehát hozzáfogtak a tervbe vett régészeti ásatásokhoz is. Április 15—20 között a lóversenytér közelében egy népvándorláskori kisebb temetőt tártak fel, amelyeknek egyrészét katonai sáncok hányása alkalmával felfedezett sirok nyomán Péter Gábor vásárfelügyelő már 1899 nyarán megásatta s akkor 8 vagy 9 sirt talált némi melléklettel, amelyek a városi muzeumban helyeztettek el. Ezuttal ismét 12 soros sirt bontottak fel. Ezuttal is különféle alaku és szinü gyöngyök, bronzékszerek, vas és agyag tárgyak, kőeszközök jöttek napfényre. Az a nép, mely a népvándorlás forgatagában e helyen tanyázott, igen szegényesen temette el halottait. Ugyanekkor a sirmező szélén régibb korra valló, kőkorszaki jelleget mutató konyhahulladékok is kerültek elő másfél méternyi mélységből. Vásárlások és ajándékozások március 24-től május 1-ig összesen 158 tárgygyal növelték muzeumunk anyagát, ebből 78 drb. a könyvtári osztályra, 44 a régiségtárra, 31 a néprajzi gyüjteményre s 4 drb. a képzőmüvészeti csoportra esik. Megemlitjük, hogy a muzeum legutóbb egy sereg értékes relikviával gyarapodott.

— **Védekezés az aratósztrájk ellen.** Az aratósztrájk réme több vidéken ujból kisért. A gazdaközönség és a munkásság esetleges összeütközésének elejét veendő gróf Andrássy Gyula belügyminiszter rendeletet intézett a csendőrkerületi parancsnokhoz a csendőrség állandó készenlétbetartása iránt. Azonkivül a közös hadseregnek a csendőri szolgálatra alkalmas legénysége is csendőrszolgálatot teljesit a nyár folyamán.

— **A kivándorlás ellen.** Kassáról jelentik: A belügyminiszter az igazságügyminiszterrel egyetértőleg jóváhagyta a közgyülés ama határozatát, melynek értelmében a város tulajdonában levő garadnai birtokot eladják Garadna magyar lakosainak, hogy ezzel a kivándorlást megakadályozzák és az Amerikában levő nyolcszáz embert visszatérésre birják. Kikötik azonban, hogy csak garadnai ember vehet a birtokból, mert a város az ingatlant azért adja el, hogy a város szociális viszonyán javitson.

— **A pécsi kiállitás.** Frigyes királyi herceg a mult hónap 28-án, vasárnap délben bellyei kastélyában vendégül látta a pécsi országos kiállitás végrehajtó bizottságának elnökét, Zsolnay Miklóst. Megállapodás történt, hogy a kiállitást május 15-én nyitják meg, amelyen Frigyes királyi herceg nejével, Izabella királyi hercegnővel, két leányával és nagy udvari kisérettel jelenik meg. A megnyitáson résztvesznek: Wekerle Sándor miniszterelnök s amennyiben egészsége engedi, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter, továbbá számos főrend és képviselő a két ház elnökeinek vezetésével.

— **Debreceni ingatlanok forgalma** A debreceni kölcsönös segélyző egylet mint szövetkezet veszi a debreceni 2294 és 4619 sztjkvben foglalt Piac-utca 11. és 13 sz. házat Vecsey Viktortól 140.000 kor. — Konrád Teréz veszi a puszta-paci 1. sztjkvben foglalt 25 hold 1454 négyzet öl kaszálót Hidvéger Miklós és Józseftől 16000 kor. — Vecsey Viktor veszi a debreceni 2928. sztjkvben foglalt Batthyányi utca 7. sz. házat dr. Kenézy Gyula és neje Bársony Lujzától 40000 kor. — Fischer Salamon és neje Schwartz Dinóra veszik a debreceni 347. sztjkvben foglalt Csillag-utca 60. sz. házat Varga István és neje Szentpéteri Juliánnától 5000 kor. — Beke László és neje Orosz Erzsébet veszik a debreceni 9064 sztjkvben foglalt 4 hold 240 négyszögöl ujosztásu földet Geréby Pál és társaitól 7000 kor. — Egri Ferenc és neje Leszisch Mária veszik a debreceni 8686. sztjkvben foglalt Péterfia-utca 56. sz házat Hegedüs Istvánné Simai Bertától 41000 kor. — Tóth István és neje Balogh Eszter veszik a debreceni 697. sztjkvben foglalt 998 négyzetöl Boldogfalvai kerti szőllőt Orbán Péter és társaitól 2800 kor. — Berger Márton és neje Fischer Cili veszik a debreceni 4654 sztjkvben foglalt Simonffi-utca 32. sz. házat Gottlieb Náthán és nejétől 15000 kor. — Ujvári József és neje Pósalaki Erzsébet veszik a debreceni 6601. sztjkvben foglalt 370 négyzet öl Csapó-kerti szőllőt Tóth Sándor és nejétől 1200 kor. — Kacz Sámuel és társai veszik puszta macsi 112. sztjkvben foglalt 64 hold 80 négyszögöl tanya földet a debreceni első takarékpénztártól 58375 kor.

Jóváhagyás. A törvényhatósági bizottsági közgyülés tudvalevőleg a Szikszay-féle házat megvette. A miniszter a közgyülés határozatát jóváhagyta.

A róm. kath. főgimnázium zászlója. A helybeli róm. kath. főgimnáziumi zászlószentelési ünnepét május 9-én tartják meg. Május 8-án: Reggeltől estig minden érkező vonatnál a küldöttségek és a vidéki vendégek fogadtatása. A zászlóanya: Gróf Hardegg Jánosné szül. gróf Erdődy Ilona ünnepélyes fogadtatása este fél hét órakor a vasuti állomáson. Este 8 órakor lampionos menet. Gyülekezés és indulás a főgimnázium udvaráról. Utána ismerkedőestély a Bika szálloda disztermében. Május 9-én: Gyülekezés reggel 8 órakor a megyeházánál. Délelőtt 9 órakor fényes menetben felvonulás a róm. kath. templomba, ahol az ünnepi istentisztelet sorrendje a következő lesz: 1. Ünnepi mise. Mondja Gróh Ferenc prépost-plébános, fényes papi segédlettel. 2. A zászló felszentelése. 3. Gróh Ferenc prépost-plébános beszéde az ifjusághoz. 4. Te Deum. 5. Himnusz. Istentisztelet után fényes menetben felvonulás a főgimnázium udvarára, ahol az ünnepség további részlete fog lefolyni. A főgimnázium udvarán mindazok részére, akik zászlószeget vernek be, külön helyeket tart fenn a rendező-bizottság. A zászlószentelési ünnepély: 1. Zenei nyitány. 2. Himnusz. Éneklik a dalegyesületek. 3. Alkalmi költemény. Irta Vályi Nagy Gusztáv Szavalja Pálur István VIII. oszt. tanuló. 4. Ünnepi beszéd. Mondja dr. Jászay Rezső, a főgimnázium igazgatója. 5. Az ifjuság fogadalma. Az ifjuság nevében mondja Husz Ödön VIII. o. t. 6. A zászlóanya feltüzi a szalagot. 7. A védnökök átadják a zászlótartó vállszalagját 8. A koszorus-lányok megkoszoruzzák a zászlót. 9. Zászlószegek beverése. 10. Záró szó. 11. Szózat. Éneklik a dalegyesületek. 12. Rákóczi-induló. Diszebéd. Délután fél két órakor a Bika szálloda nagytermében diszebéd. Ifjusági diszelőadás. Este 7 órakor a városi szinházban ifjusági diszelőadás lesz a következő müsorral: 1. Zenei nyitány. 2. Prológ. 3. A főgimnáziumi énekkar éneke, Freész Endre kegyesrendi tanár vezényletével. 4. Zászló. Dramolett egy felvonásban. 5. A főgimnáziumi ifjusági zenekar hangversenye, Freész Endre kegyesrendi tanár vezényletével. 6. Tavasz győzelme. Táncjáték. A diszelőadásról az ünnepség napján részletes szinlap jelenik meg. A városi tanácsot az ünnepélyen Bészler Károly, Király Gyula, Csóka Sámuel, Szabó Kálmán és dr. Magoss György tiszti főügyész képviselik, miután a tanács többi tagjai más cimen vesznek részt az ünnepélyen.

— **Debrecen sz. kir. város főispánjai és polgármesterei.** A helyi lapok már két izben megemlékeztek arról, hogy lapunk felelős szerkesztője ajánlatot tett a városi Tanácsnak Debrecen sz. kir. város főispánjainak és polgármestereinek életrajza megirására. Az ajánlat tényleg megtörtént, de nem illő tiszteletdij fejében, mint ahogy azt egyik-másik laptársunk emliti. Hogy illő és nem illő tisztelet-dijról a munka megirója mit sem szólt, kitünik a következő beadványból:

Tekintetes Tanács!

4463—1907. szám alatt iktatott beadványomban azon ajánlatot tettem a Tekintetes Tanácsnak, hogy az általam már évek óta gyüjtött adatok nyomán hajlandó volnék megirni Debrecen sz. kir. város főispánjainak és polgármestereinek életrajzát.

Ajánlatom beadásakor nem vezetett egyéb, mint az a gondolat, hogy ha már a Tekintetes Tanács a fentnevezett férfiak arcképét megfesteti, legyen egy, habár szerény munka, mely történelmi hüséggel megirva, megőrizze emlékezetüket és a város érdekében kifejtett tevékenységüket. Irodalmi munkásságomat sohasem fektettem üzleti alapokra, most is távol áll tőlem ez a szándék és bár a munka fáradságos lesz, szivesen végzem azt, a Tekintetes Tanácsra bizva azt, hogy annak idején miként birálja el erkölcsileg önzetlen szándékomat és munkámat.

A munka terjedelme körülbelül 6—8 nyomtatott iv volna, nézetem szerint tetszetős kiállitásban nyomva a városi nyomdában. Tartalmazná az eddigi főispánok és polgármesterek méltatását elfogulatlanul és cselekedeteiknek s a város érdekében kifejtett munkásságuk tárgyilagos elbirálásával. Ugyancsak közölni óhajtanám az illetők kicsinyitett arcképét és alkotásaikkal kapcsolatban a város ezen idő alatt történt fejlődését.

A tulajdonjog a városé maradna, az eredeti kézirat a közlevéltárban volna megőrzendő. A munkát a városi Tanács tagjai és a hivatalok főnökei, valamint a bizottsági tagok ingyen kapnák, mások pedig a füzetet esetleg egy koronáért szerezhetnék meg könyvárusi uton, vagy hogy az itt adandó %-ot elkerülhessük, az elnöki iroda közvetitésével.

Az egész munka megbizható, hiteles levéltári adatok nyomán készül, mely nem az illetők személyével és esetleges fogyatkozásaival fog foglalkozni, hanem a megkisérlett vagy elért eredményeket fogja megörökiteni. Az a célom, hogy dolgozatom némi forrása legyen annak, aki valamikor avatott tollal irja meg városunk ujabb történetét. Ezen munka nem lesz az elhunytak puszta dicsérete, sem szeretetlen birálata, sem a jelen elfogult méltatása, hanem egy oly kép, melynek szinei a való életből lesznek véve.

Eddigi irodalmi munkásságom megnyugtathatja a Tekintetes Tanácsot arról, hogy csak olyan munkára adom tollamat, melyért gáncs nem érhet. Ebben a tudatban ismételten van szerencsém 4463—1907. sz. beadványomban tett ajánlatomat ismételni azon kéréssel, hogy mivel május hóban leginkább rendelkezem szabad idővel, ez irányban hozandó végzését soron kivül méltóztassék velem tudatni.

Tisztelettel maradok a Tekintetes Tanácsnak
Debrecenben, 1907 april hónap 30-án

alázatos szolgája:
Koncz Ákos,
közlevéltáros, tb. tanácsnok.

— **Debreceni ingatlanok forgalma.** Harangi Bálint és neje Fülöp Eszter veszik a debreceni 3939 sztjkvben foglalt 205 négyzet öl homokkerti szőllőt Ecsedi Mihálytól 1600 kor. — Maklári József és neje Paksy Eszter veszik a debreceni 6089 sztjkvben foglalt Nyil-utca 26. sz. házat özv. Szilágyi Gáborné Trocsányi Zsuzsánnától 5900 kor. — Madai Péter és neje Fülöp Mária veszik a debreceni 2825. sztjkvben foglalt 5 hold 400 négyzet öl ondódi földet Ábrahám Dezsőtől 4400 kor. — Czerlei József és neje Schönwald Sarolta veszik a debreceni 4517. sztjkvben foglalt tizenháromváros-utca 27. sz. házat Feldman Gyula és nejétől 12,600 kor. — Tóth Mária veszi a debreceni 4866. sztjkvben foglalt Miklós-utca 37. sz. házat Láng Adolf és neje Jajtelesz Katalintól 29,000 kor. — Kovács Gyula és neje Dorha Anna veszik a debreceni 1248. sztjkvben foglalt Homok-utca 105. sz. házat Kun József és társaitól 3800 kor. — Papp Márton és Borus Róza veszik a debreceni 8046. sztjkvben foglalt 120 négyzet öl majorsági földet Szecsei László és neje Varga Erzsébettől 2200 kor. — Kovács Péter és neje Németi Erzsébet veszik a debreceni 1173. sztjkvben foglalt Apafi-utca 45. sz. házat Kaszás Zsuzsánnától 2400 kor. — Erdei János és neje Varga Erzsébet veszik a debreceni 243. sztjkvben foglalt 2 hold 1028. négyzet öl ujosztásu földet Kőrösi János és társaitól 2000 kor.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegviz kurára meszsze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvizgyógymódot ép ugy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógymód minden modern eszköze, a fürdőbérlő elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérlő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern hygienia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A viz alkalmazása gyógyczélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknél eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógymód edzőleg, éltetőleg és erősitőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvizgyógymód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, mig a magasabb korban a hanyatló erőket felélénkit és a lassan működő szerveket felfrissiti. Eredménynyel alkalmazható tehát a vizgyógymód és annak különféle alakja: 1. Sulyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto- állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövérség-, köszvény-, görvélykór- és czukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknél. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinél, a neurasthenánál, ennek sokoldalu jelenségeinél, a mint: fejgörcs, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szivbántalmak, a gyomor-, bél és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hüdéses állapotoknál. — A nagyerdői hidegvizgyógyintézet modern és czélszerü berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötte alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvizgyógy intézetben.

— **ELADÓ BOR. Érmelléki, diószegi az ezernyolcszáznyolcvanas évekből, mintegy 50 hektoliter, valamint 1903. és 1904. évi ugyanottani rizling 20—25 hektoliter eladó. Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnöknél (városház I. em. 23.) ajtó·**

Pályázati hirdetmény.

Báró Wüllerstorf — Urbair Bernát ellentengernagy által két szegény beteg tengerész katona segélyezésére létesitett alapitványra. A „Mária Anna Császárné“ alapitványi bizottság pályázatot hirdet a fentnevezett alapitvány jövedelméből két szegény beteg tengerész katona között az 1907. évben kiosztásra kerülő 140—140 koronás segélyre. Az alapitványra oly tengerész katonák birnak igénynyel, kik a cs. és kir. haditengerészet kötelékéből tényleges katonai szolgálatuk alatt keletkezett betegség miatt, ellátási igény nélkül bocsáttattak el. Az alapitványi segély a folyamodók közül a két legérdemesebbnek egy évre adományoztatik és augusztus hó 10-én, mint az alapitó halálának évfordulóján fizettetik ki. Azon körülmény, hogy valaki ezen alapitvány jótéteményében már részesült, a segélydijnak ujbóli elnyerését nem zárja ki. Felhivatnak tehát az igényjogosultak, hogy a szükséges igazoló okmányokkal felszerelt pályázati folyamodványaikat folyó évi julius hó 1-ig a Trieszti cs. és kir. tengerész kerületi Parancsnoksághoz nyujtsák be. A folyamodó által igazolandó:

1-ször, hogy a cs. és kir. haditengerészet kötelékéből tényleges katonai szolgálata alatt keletkezett betegsége miatt, ellátási igény nélkül bocsáttatott el;

2-szor, hogy vagyontalan, szegény és segélyre szorul. Ezen utóbbi körülmény szegénységi vagy helyhatósági bizonyitványnyal igazolandó. Julius 1-én tul beérkező folyamodványok nem vétetnek figyelembe.

Debreczen sz. kir. város könyvnyomda-vállalata 1907—1164.